

Inleiding

Right to Challenge (RtC) staat voor het recht om uit te dagen. De kern is dat een groep (georganiseerde) inwoners taken van gemeenten overneemt als zij denken dat het anders, beter, slimmer en/of goedkoper kan. De relatie tussen overheid en bewoners verandert zo in een opdrachtgever-opdrachtnemerrelatie (definitie VNG).

RtC past goed bij de rolverandering die de lokale overheid doormaakt alsmede bij ontwikkelingen in de samenleving: van buiten naar binnen en vraaggericht werken, meer ruimte geven aan bewoners om te participeren in hun eigen leefomgeving. Het regeerakkoord Vertrouwen in de toekomst (2017) noemt RtC als mogelijkheid om burgers en lokale verenigingen collectieve voorzieningen te laten uitvoeren in hun directe omgeving. De coalitiepartijen willen dat het kabinet RtC via een landelijke regeling invoert bij alle gemeenten. Minister Ollongren gaf hiertoe de Universiteit van Leiden opdracht juridisch advies uit te brengen over zo'n algemene regeling. Een voorstudie verscheen juni 2018, het definitieve rapport verscheen mei 2019. Het rapport laat zien dat er veel, vooral juridische, knelpunten klevan aan RtC. Zoveel dat die niet met een algemene wet zijn weg te nemen. Het is niet voor niets dat een recent onderzoek constateert dat "veel van de onderzochte gemeenten RtC in de kinderschoenen staat." In Nederland is zo'n 12 % van de gemeenten hiermee bezig (ProDemos, Monitor Burgerparticipatie 2018).

Aalsmeer

RtC past bij de wijze waarop dit college wil besturen, dichtbij inwoners en raad. College wil meer aansluiting met de samenleving door hen zo vroeg mogelijk te betrekken bij nieuwe ontwikkelingen en hen ruimte te geven om zelf initiatieven te ontwikkelen.

Spelregels

- in principe komen alle gemeentelijke taken in aanmerking behalve taken die exclusief zijn voorbehouden aan de overheid;
- het initiatief komt vanuit bewoners (dat maakt RtC verschillend van maatschappelijk aanbesteden);
- het initiatief moet gebonden zijn aan Aalsmeer. Er is een voorkeur voor initiatiefnemers/inwoners die geworteld zijn in de buurt/wijk of gebied waar het initiatief betrekking op heeft. Commerciële partijen komen niet in aanmerking;
- het initiatief kost niet meer dan het huidige bedrag dat de gemeente hieraan besteedt. Kost het minder dan komt het verschil ten goede aan de wijk. In overleg met gemeente en initiatiefnemers wordt hiervoor een bestemming gezocht;
- initiatiefnemers leveren tenminste het huidige kwaliteitsniveau van de taak die zij overnemen;
- er is een degelijk plan inclusief begroting en het initiatief heeft een meerwaarde voor de wijk/dorp. De gemeente kan initiatiefnemers helpen bij het opstellen ervan;
- het plan moet duidelijk maken dat continuïteit is gewaarborgd;
- het plan heeft draagvlak bij belanghebbenden en omgeving. Dit blijkt onder meer doordat het op steun kan rekenen van actieve bewoners in de wijk, getoetst is bij

professionals van maatschappelijke organisaties actief in de wijk of doormiddel van een enquête onder bewoners in de straat, buurt of wijk;

- initiatiefnemers leggen verantwoording over de overgenomen taak af aan de gemeente;
- voor de initiatiefnemers is er binnen de gemeente één aanspreekpunt;
- voorafgaande aan acceptatie vindt een juridische check plaats.

Knelpunten

Uit ervaringen bij andere gemeenten en de voorstudie van de Universiteit Leiden blijkt dat RtC complex is en dit een verklaring is waarom het niet gemakkelijk van de grond komt. Een aantal van de redenen daarvoor is:

1. **toegang.** Uit de praktijk blijkt dat RtC-initiatiefnemers lastig toegang krijgen tot bestuur dan wel interne organisatie van de gemeente;
2. **representativiteit.** Het succes en de continuïteit van RtC staat of valt met draagvlak in de omgeving. Het ontbreekt vaak aan objectieve gegevens of dit ook echt het geval is;
3. **inclusiviteit.** Het uitsluiten of ongelijk behandelen van derden – hoe goed de bedoelingen ook zijn – kan een knelpunt zijn;
4. **juridisch.** Onder meer: waar burgerinitiatieven economische activiteiten omvatten dreigt het risico van concurrentievervalsing; staatssteunrecht en aanbestedingsrecht leggen grenzen op aan het faciliteren van burgerinitiatieven;
5. **kennis.** Het ontbreekt RtC-initiatiefnemers soms aan de benodigde expertise/ervaring om de overgenomen taak goed te kunnen uitvoeren.

Voorstel

Gelet op bovenstaande en dat de regering aan het onderzoeken is of er een algemene regeling moet komen voor RtC, is het voorstel om 2019 te gebruiken als een experimenteerjaar voor één pilot. De resultaten van de pilots in combinatie met de mogelijke regeling van het kabinet moeten leiden tot een definitief besluit/kader voor RtC.

Hans Buskes

Services/Communicatie